

Lovforslag nr. L 149. Fremsat den 13. januar 1988 af industriministeren (Nils Wilhjem)

Forslag

til

Lov om ændring af sømandsloven

§ 1

I sømandsloven, jf. lovekendtgørelse nr. 519 af 4. december 1985 foretages følgende ændringer:

1. § 12 stk. 1 affattes således:

»Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der hersker ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe.«

2. I kapitel II indsættes efter § 18:

»3 a *Sømandens ret til at fratræde tjenesten ved krigsfare m.v.*«

§ 18 a. Sømanden har ret til at fratræde tjenesten om bord straks og ellers i første havn eller red skibet anløber, hvis skibet inden afgang fra havn får ordre til at sejle til et område, hvor

- 1) der er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende, udsat for krigsskade eller en faretruende situation, der kan ligestilles hermed, eller
- 2) sådan fare er blevet væsentlig forøget.

Stk. 2. Hvis skibet efter afgang fra havn får ordre til at sejle til et område, som nævnt i stk. 1, nr. 1, har sømanden altid ret til at fratræde tjenesten om bord.

Stk. 3. Hvis der efter skibets afgang fra sidste havn opstår en situation, som nævnt i stk. 1, nr. 2, har sømanden ret til at fratræde tjenesten om bord, såfremt der af anden grund etableres forbindelse med land.

Stk. 4. Det påhviler skibsføreren ved opslag eller på anden måde at gøre besætningen bekendt med skibets rejseplan og med ændringer heri.

Stk. 5. Krav om at fratræde tjenesten om bord skal fremsættes snarest efter, at sømanden har fået kundskab om forholdet.

§ 18 b. Fratræder sømanden efter bestemmelserne i § 18 a, kan hver af parterne, uanset hvad der er bestemt i § 6 om fratrædelseshavn, opsige tjenesteforholdet med det aftalte eller det i § 5 eller § 37 nævnte opsigelsesvarsel.

Stk. 2. Opsiges tjenesteforholdet i medfør af stk. 1, betaler rederen tre fjerdedele og sømanden en fjerdedel af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller efter rederens bestemmelse til forhyringsstedet. Staten refunderer en tredjedel af det beløb, som rederen har betalt til sømandens udgifter til rejse med underhold til hjemstedet eller til forhyringsstedet.

Stk. 3. Stk. 2 finder ikke anvendelse, hvis der kan skaffes sømanden tilsvarende stilling på et andet dansk skib på fratrædelsesstedet.

Stk. 4. Under ophold på fratrædelsesstedet betaler rederen udgifterne til sømandens underhold.

Stk. 5. Så længe tjenesteforholdet består, finder § 35 tilsvarende anvendelse for skibsansatte.«

3. I § 66, nr. 1), litra b) indsættes efter »efter §12, stk. 2 og 3»:

»§ 18 a, stk. 1-4, § 18 b, stk. 4 og 5,«.

§ 3

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Den seneste tids tilspidsning af situationen i Den Persiske Golf har nødvendiggjort, at sømandens mulighed for at udnytte sin ret til at afmønstre skibet sikres bedre, end tilfældet er efter den gældende bestemmelse i sømandslovens § 12.

Efter forslaget skal sømanden altid have en ret til at fratræde tjenesten om bord, såfremt det efter afgang fra sidste havn viser sig, at skibet skal til et risikoområde. Forslaget tager sigte på at undgå, at en sømand mod sin vilje bringes til risikoområderne. Derfor forpligtes skibsføreren til at give sømanden adgang til at fratræde skibet, f.eks. ved at deviere (ændre sejlplan) eller hidkalde både- eller helikopterassistance.

Den søfarende, der ved afgang fra havn var orienteret om, at skibet skulle til et risikoområde, men som alligevel ikke udnyttede sin fratrædelsesret, findes ikke at kunne kræve, at der tages særlige skridt for at landsætte ham, selvom faren senere måtte blive væsentligt forøget. I denne situation får vedkommende alene ret til at fratræde, hvis der af anden grund etableres forbindelse med land, f.eks. i forbindelse med landsætning af syge eller transport af forsyninger, reservedele, reparatører, afløsningsmandskab eller lignende.

Hvis sømanden i forhyringssituationen vidste, at skibet skulle til et risikoområde, og han alligevel lod sig forhyre, kan han ikke påberåbe sig § 18 a, stk. 1.

Efter den gældende bestemmelse kan sømanden alene blive løst fra tjenesten om bord ved at kræve sig afskediget.

Under hensyntagen til sømandens beskæftigelsesmæssige situation har man anset det rigtigere, at sømanden blot fratræder tjenesten om bord i skibet, uden at ansættelsesforholdet uden videre bringes til ophør. Dette gælder såvel for rederiansatte som for skibsansatte. Ønsker en af parterne at bringe ansættelsesforholdet til ophør, må det ske ved opsigelse med lovens varsel eller det varsel, der måtte være aftalt.

Såfremt en af parterne opsiges ansættelsesforholdet skal rederen, den søfarende og staten dele udgifterne til rejse med underhold som hidtil.

Så længe sømanden opholder sig på fratrædelsesstedet skal rederen, foruden hyre, betale kost og logi.

Det er ikke muligt at forudsige, om gennemførelsen af lovforslaget vil medføre en forøgelse af statens udgifter og administration i forbindelse med den søfarendes hjemrejse, da dette vil afhænge af, om tjenesteforholdet efterfølgende opsiges.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1:

Bestemmelserne om krigsfare m.v. er som nævnt i de almindelige bemærkninger udskilt til et selvstændigt afsnit 3 a.

Til nr. 2:

§ 18 a, stk. 1: Bestemmelsen svarer til § 12, stk. 1, nr. 1, i den gældende lov.

§ 18 a, stk. 2: Hvis skibet efter afgang fra den sidste havn, hvor der var mulighed for afmønstring, bliver omdestineret til at sejle ind i eller gennem et risikoområde, får sømanden en ubetinget ret til at kræve at fratræde tjenesten om bord. Denne ubetingede ret for sømanden gælder uden hensyn til, hvilke omkostninger der herved pålægges skibet ved deviering eller andre foranstaltninger, som må iværksættes for at realisere sømandens faktiske fratræden.

§ 18 a, stk. 3: Mens der efter § 18 a, stk. 2, er en ret til under alle omstændigheder at blive landsat, er det ikke fundet rimeligt at give sømanden den samme ubetingede fratrædelsesret, når han er vidende om, at skibet er destineret til et risikoområde, men hvor faren siden er væsentligt forøget. I lighed med hvad der gælder i henhold til lovens § 12, stk. 3, sidste pkt., foreslås det derfor, at fratræden kun kan ske, hvis der af anden grund etableres forbindelse med land, jf. de almindelige bemærkninger.

§ 18 a, stk. 4: Bestemmelsen er overensstemmende med den gældende lovs § 12, stk. 2.

§ 18 a, stk. 5: Bestemmelsen er overensstemmende med den gældende lovs § 12, stk. 3, 1. pkt.

§ 18 b, stk. 1: Efter lovens § 6 kan tjenesteforholdet for en sømand, som har bopæl i Danmark, og som er forhyret i Danmark, kun opsiges til fratræden i dansk havn, som skibet anløber. Da mange danske skibe kun sjældent anløber dansk havn, vil det indebære, at rederiet i en situation, hvor det ikke kan tilbyde sømanden andet arbejde, ingen mulighed har for at opsige tjenestaftalen. Dette findes ikke rimeligt, hvorfor forslaget åbner mulighed for, at tjenestaftalen kan bringes til ophør med de aftalte eller ifølge loven gældende opsigelsesvarsler.

§ 18 b, stk. 2: Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 12, stk. 4.

§ 18 b, stk. 3: Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 12, stk. 5.

§ 18 b, stk. 4: Det findes rimeligt, at sømanden, så længe han opholder sig på fratrædelsesstedet, får betalt udgifterne til underhold, dvs. kost og logi, hvorved han bliver stillet på sammen måde, som hvis han var forblevet på skibet.

§ 18 b, stk. 5: Formålet med denne bestemmelse er at gøre sømandslovens §§ 29, 30, 33 og 34 vedrørende sømandens retsstilling ved sygdom og død anvendelige også for skibsansatte, så længe tjenesteforholdet består. Efter de gældende regler er alene rederiansatte omfattet.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 12. Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der hersker ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe.«

§ 12. Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der:

- 1) er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende, udsat for krigsskade eller for en faretruende situation, der kan ligestilles hermed, eller en sådan fare er blevet væsentligt forøget, eller
- 2) hersker ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe.

Stk. 2. Det påhviler skibsføreren ved opslag eller på anden måde at gøre mandskabet bekendt med skibets rejseplan og med ændringer heri.

Stk. 3. Krav om afsked skal fremsættes snarest efter, at sømanden har fået kundskab om forholdet. Hvis rejsen ikke er påbegyndt, har sømanden ret til at fratræde straks og ellers i den første havn eller red skibet anløber. Skal skibet ikke anløbe nogen havn eller red, forinden det må forventes at passere områder, hvor der hersker tilstande som nævnt i stk. 1, skal skibsføreren efter sømandens anmodning give denne adgang til at fratræde, såfremt der opstår mulighed for at landsætte den pågældende.

Stk. 4 Fratræder sømanden, betaler rederen tre fjerdedele og sømanden en fjerdedel af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller efter rederens bestemmelse til forhyringsstedet. Staten refunderer en tredjedel af det beløb, som rederen har betalt til sømandens udgifter til rejse med underhold til hjemstedet eller til forhyringsstedet.

Stk. 5. Stk. 4 finder ikke anvendelse, hvis der kan skaffes sømanden tilsvarende stilling på andet dansk skib på fratrædelsesstedet.

»3 a *Sømandens ret til at fratræde tjenesten ved krigsfare m.v.*«

§ 18 a. Sømanden har ret til at fratræde tjenesten om bord straks og ellers i første havn eller red skibet anløber, hvis skibet inden afgang fra havn får ordre til at sejle til et område, hvor

- 1) der er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende, udsat for krigsskade eller en faretruende situation, der kan ligestilles hermed, eller
- 2) sådan fare er blevet væsentlig forøget.

Stk. 2. Hvis skibet efter afgang fra havn får ordre til at sejle til et område, som nævnt i stk. 1, nr. 1, har sømanden altid ret til at fratræde tjenesten om bord.

Stk. 3. Hvis der efter skibets afgang fra sidste havn opstår en situation, som nævnt i stk. 1, nr. 2, har sømanden ret til at fratræde tjenesten om bord, såfremt der af anden grund etableres forbindelse med land.

Stk. 4. Det påhviler skibsføreren ved opslag eller på anden måde at gøre besætningen bekendt med skibets rejseplan og med ændringer heri.

Stk. 5. Krav om at fratræde tjenesten om bord skal fremsættes snarest efter, at sømanden har fået kundskab om forholdet.

§ 18 b. Fratræder sømanden efter bestemmelserne i § 18 a, kan hver af parterne, uanset hvad der er bestemt i § 6 om fratrædeshavn, opsigte tjenesteforholdet med det aftalte eller det i § 5 eller § 37 nævnte opsigelsesvarsel.

Stk. 2. Opsiges tjenesteforholdet i medfør af stk. 1, betaler rederen tre fjerdedele og søman-

den en fjerdedel af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller efter rederens bestemmelse til forhyringsstedet. Staten refunderer en tredjedel af det beløb, som rederen har betalt til sømandens udgifter til rejse med underhold til hjemstedet eller til forhyringsstedet.

Stk. 3. Stk. 2 finder ikke anvendelse, hvis der kan skaffes sømanden tilsvarende stilling på et andet dansk skib på fratrædelsesstedet.

Stk. 4. Under ophold på fratrædelsesstedet betaler rederen udgifterne til sømandens underhold.

Stk. 5. Så længe tjenesteforholdet består, finder § 35 tilsvarende anvendelse for skibsansatte.«

§ 66. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes skibsføreren eller den, der er trådt i skibsførers sted,

- 1) med bøde eller hæfte, hvis han
 - a) forsætligt eller groft uagtsom anvender videregående magtmidler end tilladt efter §§ 62 og 63, stk. 2, eller
 - b) tilsidesætter sine pligter efter § 12, stk. 2

og 3, § 18 a, stk. 1-4, § 18 b, stk. 4 og 5, §§ 27 og 55,

- 2) med bøde, hvis han
 - a) anvender nogen til arbejde i strid med §§ 4 eller 57 eller
 - b) tilsidesætter sine pligter efter § 3, stk. 2, 2. pkt., jfr. stk. 3 og 4, § 32, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, 2 og 4, § 60 og § 74.

§ 66. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes skibsføreren eller den, der er trådt i skibsførers sted,

- 1) med bøde eller hæfte, hvis han
 - a) forsætligt eller groft uagtsom anvender videregående magtmidler end tilladt efter §§ 62 og 63, stk. 2, eller
 - b) tilsidesætter sine pligter efter § 12, stk. 2 og 3, §§ 27 og 55,
- 2) med bøde, hvis han
 - a) anvender nogen til arbejde i strid med §§ 4 eller 57 eller
 - b) tilsidesætter sine pligter efter § 3, stk. 2, 2. pkt., jfr. stk. 3 og 4, § 32, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, 2 og 4, § 60 og § 74.